

dictamine; conc. Recedet absolute a ratione; nego. Jam vero sufficit sequi rationem, non autem opus est id sequi quod magis commendat ratio; ideoque negatur consequentia. Nemo enim ad id quod est perfectius obligatur.

208. II.^a pars eadem patet ratione. Si enim probabiliter iudicat grave admisisse peccatum vel illud non esse confessum, quin possit aliter censere; contra prudentiam, seu recte agendi regulam, procederet, nisi pro tali peccato Deo satisfaceret debita poenitentia, scilicet confessione.

209. Dices. Opinari, licet prudenter, se peccasse, vel peccatum non esse confessum, non est actus scientiae. Sed sine actu scientiae non datur conscientia, ideoque neque obligatio ex conscientia; nam ut ait D. Thomas (1): «Conscientia importat applicationem scientiae.» Ergo stante solo iudicio probabiliter de peccato gravi, vel de eo quod non sit confessus, non est confessionis obligatio.

Resp. Nego *min.* si scientia *stricto* sumatur. D. Thomas autem ad laudata verba adjicit: «Conscientia importat applicationem scientiae vel notitiae humanae.» Et in alio loco, explicans conscientiae conceptum, ait (2): «Dicendum quod cum dico conscientiam, non dico vel implicio scientiam solummodo *stricto* acceptam, prout est tantum verorum, sed scientiam largo modo acceptam pro quacumque notitia, secundum quod omne quod novimus, communi usu loquendi, scire dicimus.»

210. *Nota.* In articulo mortis teneretur sic dubitans ad contritionem, nisi alia saltem confiteretur peccata: nam conscientia erronea eximit quidem a peccato, sed non ab iis quae sunt de necessitate medii in re vel in voto.

Dico II. In eo stricto dubio quod deponi non potest per probabile ad alteram partem iudicium, varii possunt casus distingui.

211. I.^o Si ejusmodi dubium seu sollicitudo procedat ex gravitate rationum quae pro utraque parte militant, propter quas decernere non audeat unum prae alio; tunc indirecte et reflexe poterit iudicare se non teneri ad confitendum. Quia rationes graves suadent non existere peccatum, vel peccatum jam esse confessum, et quis potest gravibus duci rationibus, cum rationes graves seu probabiles sint regulae prudentiae ad honeste agendum. Si autem neque reflexe potest sic quietare conscientiam, et persistat dubium an debeat confiteri... ad id tenebitur.

(1) Quodlib. 3, a. 26.—(2) Quest. Disput. q. 17, a. 2, ad 2.º

Pars I.^a patet ex Dico I. Pars 2.^a ex Nota III. n. 205.

212. 2.º Si istud dubium proveniat ex subjecti tantum sollicitudine, quin ullae occurrant rationes graves quod peccaverit, vel non peccaverit, quod fuerit confessus peccatum, vel non, sicuti dicimus dubitare, utrum stellae sint numero pares, vel impares, quod vere non est dubium, sed potius ignorantia;

a) Si ita quis dubitet, an peccaverit, non teneatur quidquam confiteri. Nam ait Tridentinum (1): «Oportere a poenitentibus confiteri omnia mortalia, quorum... conscientiam habent;» seu «Quibus se Deum offendisse meminerint.» Atqui iste, ut supponitur, nullius peccati, nec quidem objective, meminit, seu conscientiam habet. Quid ergo absque ratione ulla confitebitur? Dicere tantum poterit, se ignorare, an peccaverit, quod confirmare ex Ecclesiaste poterit (2): *Nescit homo, utrum amore an odio dignus sit.* Verum hisce dubiis optimum remedium existit, frequens exercitatio in actibus amoris Dei et contritionis perfectae, quibus plurimum fiducia roboratur: non enim facile putamus graviter offendere, quem multum diligimus.

b) Si autem certus de peccato commisso, dubium, seu ignorantiam habeat, an confessus illud fuerit; sane obligatur ad confessionem. Nam ex peccato commisso et Dei lege oritur vinculum certum ac positivum obligationis confitendi peccatum. Atqui vinculum certum et positivum nequit solvi per meram negationem, seu ignorantiam. Alias debita omnia possent facile sic extinguere, discurrendo, quod forsitan illud solvi et oblitus sum solutionis; vel cogitando, quod potuit amicus benefactor pro me solvere et id ego ignoro.

ARTICULUS II.

De aliis confessionis proprietatibus.

THESIS XXVI.

Confessio debet esse accusativa, dolorosa et humilis.

213. *Nota.* Plures enumerari solent confessionis perfectae conditiones: nempe:

(1) Sess. XIV, c. 5.—(2) IX, v. 1.

«Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis, atque frequens; nuda, discreta, libens, verecunda, Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata, Fortis, et accusans, quae sit parere parata.»

Tria ex his, ad substantiam confessionis spectantia, ostendenda seligimus: nam cetera vel in his comprehenduntur implicite; vel extrinsecus tantum confessionem commendant et communia sunt aliis virtutum actibus, uti quod sit *discreta, libens, frequens, fortis*; vel superius explicata fuere, ut quod sit *fidelis, integra, parere parata*; vel inferius trademus ut quod sit *secreta*.

214. I.^a pars prob. 1.º Esse accusativam confessionem patet ex natura hujus sacramenti a Christo in forma judiciali instituti. Oportet enim in omni iudicio esse aliquem qui delictum accuset et ostendat; atqui hoc munus in Poenitentia ad solum pertinet poenitentem peccata confitentem et accusantem.

2.º Accusatio nihil est aliud quam delicti imputatio et ostensio; non enim accusari dicitur is, cui bona, sed cui mala imputatur actio. Atqui confessio, quatenus est Poenitentiae actio, ordinatur ad Deum placandum debita satisfactione pro culpa, et ad remissionem assequendam; ergo debet esse confessio poenitentis declarativa et imputativa proprii delicti, seu sui accusativa.

215. 3.º Augustinus ait (1): «Avertit Deus faciem suam a peccatis confitentis et se ipsum accusantis.» Et Chrysostomus (2): «Cujusmodi est medicamentum Poenitentiae et quomodo conficitur? Primum ex suorum peccatorum condemnatione et confessione.» Origenes (3): «Si ergo in vita praevenerimus eum, et ipsi nostri et accusatores simus, nequitiam diaboli accusatoris effugiemus.»

216. II.^a pars. Nota. Ad secundam hanc theseos partem intelligendam, quid proprie sit confessio recordari oportet. Physice, seu materialiter, est quaedam expositio seu enarratio peccatorum quae homo fecit formaliter autem, id est, quatenus est sacramentalis, est confessio sui ipsius accusatio in tribunali Poenitentiae, ut remissionis sententia proferatur. Unde ait Tridentinum (4): Christus D. «Ante hoc tribunal tamquam reos (fideles peccantes) sisti voluit, ut per Sacerdotum sententiam... possent liberari.» Et rursum: «Ecclesia semper intellexit, institutam esse a Domino confessionem quia Dominus Sacerdotes sui ipsius vicarios reliquit, tamquam praesides et iudices, ad quos omnia mortalia crimina

(1) Serm. 22, apud Migne.—(2) Hom. 9, ad Hebr.—(3) Hom. 3 in Levit.—(4) Sess. XIV, c. 2 et 3.

deferantur, qui pro potestate clavium, remissionis aut retentionis sententiam pronuntient... Cum universa mortalia peccata... homines irae filios, et Dei inimicos reddant; necessum est omnium veniam, cum aperta et verecunda confessione, a Deo quaerere. Itaque dum omnia peccata Christi fideles confiteri student, procul dubio omnia divinae misericordiae ignoscenda exponunt.» Unde debere dolorosam esse confessionem.

Prob. 1.º Confessio est sui ipsius accusatio ad criminis remissionem a Deo obtinendam. Atqui sui accusatio non potest ordinari ad remissionem sine detestatione et dolore accusati criminis: ergo confessio debet informari dolore, seu debet esse dolorosa. Major ex praemissa nota patet. *Minor* supra probata fuit (1).

217. 2.º Augustinus ait (2): «Nec aliter pia est confessio peccatorum nisi non desperans, et poscens misericordiam Dei.» Jam vero nemo sperat liberari et misericordiam postulat, nisi de malo de quo dolet et quod detestatur. Alibi (3) explicat Augustinus quare populus, audito confessionis nomine, pectus tundebat: «Tundere autem pectus quid est, nisi arguere quod latet in pectore, et evidenti pulsu occultum castigare peccatum?... Confitemur sive laudantes Deum, sive accusantes nos ipsos. Pia est utraque confessio, sive cum te reprehendis, quia non es sine peccato; sive cum illum laudas qui non potest habere peccatum.» Hieronymus quoque ait, confessionem Poenitentiam significare (4). Ambrosius (5) etiam: «Si vis justificari, fatebre delictum tuum. Solvit enim criminum nexus verecunda confessio peccatorum.» Sed qui fatetur delictum ut de eo justificetur, quique de peccato suo cum verecunda confitetur, illud sane detestatur: ergo. S. Gregorius M. (6): «Nonnulli apertis vocibus culpas fatentur, sed tamen in confessione gemere nesciunt, et lugenda gaudentes dicunt. Unde apte subjungitur: *Loquar in amaritudine animae meae*. Qui culpas suas detestans loquitur, restat necesse est ut has in amaritudine animae loquatur: ut haec ipsa amaritudo puniat, quidquid lingua per mentis iudicium accusat.»

218. III. pars clare patet. 1.º Ait Tridentinum supra: «Necessum est omnium veniam cum aperta et verecunda confessione a Deo quaerere.»

2.º Quid est humilitas nisi propriae vilitatis cognitio, et suae debita abjectionis voluntas? Atqui vere se objicit et vilem recognoscit qui se verecunde peccati reum accusat, et Deo ejusque sub-

(1) Theos. XII.—(2) Evarr. in Psal. CV, n. 2.—(3) Serm. 67, Migne.—(4) In Matth. c. XI, v. 25.—(5) De Poenit. l. 2, c. 6.—(6) Moral. l. 9, c. 10, n. 66, 67.

jiçitur ministris, ut secundum divinum beneplacitum satisfaciatur; ergo.

219. 3.º Hieronymus (1): «Secunda post naufragium tabula est culpam humiliter confiteri.» S. Chrysostomus confirmat et explicat (2): «Medicamentum Poenitentiae sufficit ad delenda omnia peccata... Quomodo conficitur? Primum ex suorum peccatorum condemnatione et confessione. Secundo ex multa humilitate. Est enim veluti quaedam catena aurea, et si initium acceperit, sequuntur omnia. Nam si peccatum fueris confessus, ut oportet confiteri, fit humilis anima: ea enim versans et agitans conscientia, efficit ut sit contracta.» Vide supra Ambrosium. Gregorius M. (3) iterum: «Haec sunt verae humilitatis testimonia, et iniquitatem suam quemque cognoscere, et cognitam voce confessionis nuntiari, et nuntiata Poenitentiae satisfactione delere.»

220. Obj. Potest poenitens confiteri primum peccata sua, et deinde detestationem et dolorem illorum concipere: et quidem solent confessarii, audita confessione, ad dolorem poenitentes excitare. Sed, his positus, nihil desideratur ad validum et fructuosum sacramentum, quamvis confessio non fuerit dolorosa: ergo confessio non debet esse dolorosa.

Resp. Dist. *min.*, concessa *majori*: si poenitens ita confiteatur, seu peccata sua referat, ut nullatenus confessionem ordinet ad clavium exercitium, nihil desideratur ad validum sacramentum; nego *min.* Si intendat poenitens subicere peccata sua clavibus, id est, ad absolutionem se disponere, nihil deerit ad sacramentum suscipiendum concepto jam dolore; transeat; vel concedo.

Scilicet, qui confitetur peccata in ordine ad eorum absolutionem per Christi ministrum, vult etiam implicite debitum dolorem de illis concipere. Unde confessio ponitur tamquam medium remotum ad finem absolutionis assequendum; dolor concipitur estque medium proximum compens illud remotum; consequenter ejusmodi actus, nempe, confessio, dolor, et absolutio, unum actum morale completum perficiunt et se invicem informant. Cum enim ordinaverit poenitens confessionem ad potestatem clavium, permanet moraliter confessio donec proferatur sententia; nam, peracta confessione, et dum absolutionem expectat, continuo, licet tacite, persistit in eo quod confessus est, quasi dicendo: haec, utique, feci; ignoscas. Sicut ille qui prius ad contractum verbis se obstrinxit, dum alterius expectat responsum, perseverat moraliter in sua declaratione.

(1) Epis. 84, ad *Pammac.*—(2) Ad *Hebr.* hom. 9.—(3) In *septem. psal. Explan.* P. s. III, n. 21.

Si ergo in tali statu dolor accedat, informatur confessio et fit dolorosa. Si autem confessio non foret ad absolutionem ordinata, sed fide peracta, vel fuisset mera, per modum historiae, narratio peccatorum; tunc dolor subsequens nullo modo talem confessionem informaret, ideoque non esset accusativa, dolorosa et humilis, neque sacramentalis.

221. Instabit 1.º Ad validum iudicium sufficit causae distincta notitia, et justa iudicis sententia. Atqui etiamsi poenitens meram suorum peccatorum exhibuerit narrationem, potest inde confessarius distinctam secundum numerum et species haurire peccatorum notitiam; ergo et validum poterit proferre sacramentale iudicium, accedente dolore.

Resp. Dist. *Major.* Ad civile iudicium sufficit, transeat, vel melius nego. Non enim sufficit privata scientia, sed debet esse legitima, seu juridica. Ad sacramentale iudicium; nego *major.* Nam Tridentinum (1) docet, non quidem distinctam confessarii notitiam, sed integram confessionem apertam et verecundam esse partem hujus sacramenti, et necessariam jure divino. Et quidem, cum confessio instituta fuerit a Christo tamquam partialis ac sacramentalis peccatorum Poenitentia ac satisfactio, opus est, ut ex animo procedat poenitenti. Pura autem simplex peccatorum suorum enarratio nihil animi prae se fert poenitentis, sed potius vanitatem hominis, inverecundam et criminosa jactantiam, et ad peccandum provocationem exhibet. Ejusmodi ergo peccatorum expositio nequit esse supernaturalis ad justificationem dispositio, salutaris Poenitentia, et pars sacramentalis.

Inst. 2.º Inde oportet colligere, quod si vellet peccator, facta tali peccatorum narratione, seriam peragere confessionem; deberet a capite integram ac distinctam confessario expositionem suae vitae iterare: nam prior non fuit accusativa, dolorosa et verecunda. Atqui id videtur plane otiosum, ideoque moraliter absurdum; ergo.

Resp. Dist. *major.* Debet iterare confessionem materialem, seu totidem ac distinctis verbis: nego. Aequivalenter; conc. *major.* Nam si sacerdos peccata narrata retineat mente ea distinctione qua, e jure divino, confessioni subicienda sunt, juxta dicta in Thes. XXV sufficet poenitenti dicere; accuso ea omnia quae tu noscisti me fecisse: si autem solum generice, seu confuse, ea memoretur confessarius, debebit poenitens illa distincte repetere, ut fiat sacramentalis confessio juxta jus divinum.

Inst. 3.º Actualis notitia quae in confessario remanet, licet confusa nunc existat, procedit tamen a distincta notitia quam prius

(1) Sess. XIV, cap. 5, can. 4.

historice habuit: ergo absolutio, seu sententia, vere procedit a distincta notitia peccatorum, prout requirit Tridentinum.

Resp. Dist. *Conseq.* Procedit a distincta notitia, quae sit a veracunda, accusativa et dolorosa confessione habita; nego: jam vero id requiritur a Tridentino ex jure divino. Procedit a distincta notitia, quae sacramentalis non fuit; conc. Nam, ut supponitur, prior illa enarratio peccatorum vana fuit, vel sine intentione, vel criminosa; ideoque non fuit actus virtutis, neque supernaturalis et sacramentalis esse potuit. Deinde autem cum accedit dolor, et vult poenitens confiteri, nihil aliud confessioni subjicit, nisi quod in actuali notitia confessarii remanet; scilicet notitiam confusam peccatorum: ergo non fit confessio jure divino necessaria. (Vid. infr. n. 223).

SCHOLIUM.

De dolorosa confessione.

§ I

Quomodo dolorosa fiat confessio.

222. Ad explicandum quomodo dolorosa fiat Confessio, duplex datur sententia. Prima cum *Catechismo* Conc. Trident. docet dolorem praecedere, confessionem subsequi debere. Secunda autem cum Suarez, Vazquez, etc. ait sufficere quod dolor accedat et adjungatur confessioni. Utraque videtur conciliari posse opinio ex dictis in solutione difficultatum. Cum enim dolor certe praecedere debeat absolutionem, confessio autem moraliter perseveret donec poenitens absolvatur; licet prius materialiter fiat confessio, quatenus tamen deinde est dolore jam informata, est formaliter posterius. Hinc videmus confessarios, auditis peccatis, poenitentes ad dolorem excitare: at recte consulunt nonnulli AA. quod deinde adjiciatur: «De omnibus tuis peccatis te accusas, et veniam petis?» Nam sic dolorem vere sequitur confessio, juxta primam sententiam, quae sane probabilis existit. Praeterea elucet, ita esse instituendos fideles, ut cum parantur ad confessionem, prius de peccatis suis doleant. Praeter illam enim, de qua agimus, causam, scilicet, ut vere dolorosam et humilem peragant confessionem; est alia ingens utilitas, nempe, quod dolore et detestatione peccati roborati, longo facilius ac fortius Deo gratum sacrificium confessionis exhibebunt.

§ II

De iteratione confessionis non dolorosae.

223. Ex dictis facile intelligitur, quam gravi causa non assentiretur Suarezius (1) auctoribus dicentibus, posse confessarium absolvere poenitentem ad illum redeuntem post factam confessionem doloris defectu invalidam, etiamsi nullatenus recordetur de auditis in ea confessione; dummodo poenitens aliquam praebeat confusam de peccatis notitiam. Nam illa prior non fuit confessio, utpote invalida: neque est confessio ista nunc tradita confusa notitia: quia confessio debet jure divino esse integra modo supra explicato, in Th. XXV. Sententia nihilominus contraria est juxta S. Ligorium (2) non minus probabilis, dummodo invalida confessio in ordine ad sacramentum recipiendum fuerit facta. Ita etiam Croix (3) qui si confessarius esset status poenitens omnino oblitus, scite advertit cum Lugone (4) poenitentem teneri: «in tantum saltem distincte »repetere peccata antehac confessa, quantum necesse esset ad hoc »ut ex vi confessionis partim praeteritae partim praesentis, confessarius iterum posset formare judicium saltem confusum de statu »conscientiae poenitentis et injungere poenitentiam congruam.»

ARTICULUS III.

De Secreto confessionis.

THESIS XXVII.

Confessio sacramentalis potest per se, id est, valide fieri publice: communiter tamen secreto fieri debet.

224. *Nota.* Confessionis dotes ad eam spectare possunt vel quoad naturam ejus physicam, scilicet, quatenus praecise confessio est; vel quatenus est sacramentalis: hic de prioribus agemus.

(1) De Poen. D. XXII, sec. VI, n. 8.—(2) De Poen. n. 502 dub. 1.—(3) De confess. nn. 1216-1218.—(4) De Poenit. D. XVI, n. 642.

I.^a et II.^a pars a Tridentino traditur (1): «Ceterum, quoad modum confitendi secreto apud solum Sacerdotem, etsi Christus non veterit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, et sui humilitationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesiae offensae adificationem, delicta sua publice confiteri possit; non est hoc divino praecipio mandatum, nec satis consulte humana aliqua lege praeciperetur, ut delicta, praesertim secreta, publica essent confessione aperienda.»

25. Pars I.^a confir. 1.º Christus D. clavium potestatem Ecclesiae tradidit ad modum iudicii exercendam, nulla adjecta limitatione. Sed etiamsi publice subjiciantur peccata iudicio Ecclesiae, eodem prorsus iudiciali modo potest ipsa suam exercere potestatem: ergo potest valide confessio publice fieri.

2.º S. Basilius (2) ait: «Adulterio pollutas mulieres, et confitentes ob pietatem, vel quomodocumque convictas, publicare quidem Patres nostri prohibuerunt, ne convictis mortis causam praebamus: eas autem stare sine communione iusserunt, donec impleretur tempus Poenitentiae.» Unde in peculiaribus criminibus, et ob speciales causas, vetitum erat publicam fieri confessionem: per se ergo, seu valide, naturae confessionis non obstabat. S. Leo M. (3) prohibens singulorum peccatorum publicam fieri confessionem ait: «Quamvis enim plenitudo fidei videatur esse laudabilis, quae propter Dei timorem apud homines erubescere non veretur, tamen quia non omnium huiusmodi sunt peccata, ut ea qui Poenitentiam poscunt non timeant publicare, removeatur tam improbabilis consuetudo; ne multi a Poenitentiae remediis arceantur, dum aut erubescunt, aut metuunt, inimicis suis sua facta reserari; quibus possint legum constitutione percelli.» Per se ergo, id est, ex Poenitentiae natura non improbat, imo, laudat Pontifex publicam Poenitentiam, sed solum perpensis particularibus incommodis, qui sane aliquando abesse possunt. Denique nihil per se adversari naturae Poenitentiae confessionem publicam praeculare ostendit S. Ambrosius (4): «Hoc ergo in Ecclesia facere fastidis, ut Deo supplices, ut patrociniū tibi ad obsecrandum sanctae plebis requiras; ubi nihil est quod periti esse debeat nisi non fateri, cum omnes simus peccatores: ubi ille laudabilior, qui humilior; ille iustior, qui sibi abjectior.» Et rursus (5): «Si quis ergo occulta crimina habens propter Christum tamen studiosè Poenitentiam egerit... Volo veniam reus speret, petat eam lacrymis, petat gemitibus, petat populi totius fletibus.»

226. II.^a pars confir. S. Leo (ibid.) fieri communiter publicam confessionem reprobatur: «Modis omnibus, ait, constituo submoveri.» Rationes autem tradit: a) quod induxissent illam singulorum peccatorum professionem publicam contra *Apostolicam Regulam*. b) Quod reatus conscientiarum sufficiat solis Sacerdotibus indicari. c) Quod tam improbabili consuetudine multi a Poenitentiae remediis arcerentur. d) Quod plures ad Poenitentiam poterunt provocari, si populi auribus non publicetur conscientia confitentis. S. Chrysostomi vidimus supra (1) explicita testimonia. S. Basilius quaerit (2): «An oporteat veritas actiones citra verecundiam omnibus detegere, an aliquibus dumtaxat, et quinam hi sint?» Et respondet: «Quemadmodum corporis morbos non omnibus patefaciant homines, neque quibusvis, sed iis qui horum curandorum periti sunt; ita quoque fieri debet peccatorum haec confessio iis qui curare haec possint.»

227. His consonant quae historiatur Sozomenus notat (3): «Grave ac molestum ab initio iure merito visum est Sacerdotibus, tamquam in theatro, circumstante totius Ecclesiae multitudine, crimina sua vulgare. Itaque ex presbyteris aliquem qui vitae integritate spectatissimus esset, et taciturnitate ac prudentia polleret, huic officio praefecerunt; ad quem accedentes ii qui deliquerant, actus suos confitebantur.» Paulinus S. Ambrosii comes ac notarius, nec non ejusdem vitae, ex mandato S. Augustini, scriptor, refert: «Quotiescumque illi aliquis ob percipiendam Poenitentiam lapsus suos confessus esset, ita flebat, ut et illum flere compelleret... Causas autem criminum quoque illi confitebatur, nulli nisi Domino soli, apud quem intercedebat, loquebatur, bonum relinquens exemplum posteris Sacerdotibus, ut intercessores apud Deum magis sint, quam accusatores apud homines.» Vide reliqua (4) quibus confessionis meritum commendat Paulinus.

228. S. Augustinus (5) docet, ad claves quidem Ecclesiae pro quovis mortali peccato veniendum esse; de Poenitentia autem publica ait: «Id tamen agat quod non solum ipsi prosit ad recipiendam salutem, sed etiam ceteris ad exemplum. Ut si peccatum ejus, non solum in gravi ejus malo, sed etiam in tanto scandalo aliorum est, atque hoc expedire utilitati Ecclesiae videtur Antistiti, in notitia multorum, vel etiam totius plebis agere Poenitentiam, non recuset, non resistat, non lethali et mortiferae plagae per pudorem addat tumorem.»

(1) Sess. XIV, c. 5.—(2) Epist. can. ad *Ampbil.* c. 34.—(3) Epist. 86. (80).—(4) *De Poenit.* l. 2, c. 10, n. 91.—(5) *Ibid.* l. 1, c. 16.

(1) Th. XVI, n. 111.—(2) *Reg. brev. Interrog.* 229.—(3) Hist. Eccles. l. 7, cap. 16.—(4) Migne, Opera S. Ambr. tom. 14, p. 43, n. 39.—(5) L. de *Poenit.* seu *Serm.* 351, n. 9.—(6) *De Poenit.* c. 9, 10.

229. Obj. 1.º Tertullianus (6) describens necessariam post Baptismum exomologesim, publicam illam esse exhibet: «De ipso quoque habita atque victu mandat, sacco et cinere incubare... Plerumque vero jejuniis preces alere... presbyteris advolvi, et caris Dei adgeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis suae iungere. Haec omnia exomologesis, ut Poenitentiam commendet... et temporalis afflictatione aeterna supplicia non dicam frustraretur, sed expungat... Plerosque tamen hoc opus ut publicationem sui aut suffugere, aut de die in diem differre, praesumo, pudoris magis memores, quam salutis.»

Resp. Dist. seu explicio Tertulliani mentem. Ejusmodi refert, ut significet spectare ad exomologesim pro quibuslibet peccatis peragendam; nego. Quatenus juxta varia peccatorum genera, et occurrentes circumstantias, illi actus praescribebantur; conc. Ita intelligendum Tertullianum patet non tantum ex aliorum Patrum dictis, et Ecclesiae disciplina sacris expressa canonibus; sed ex ipsius Tertulliani contextu, quo indicat, non semper Poenitentiam iis actibus perfici debuisse. Primum id proponit quod est essentiale: «Exomologesis est, qua delictum Domino nostrum confitemur, non quidem ut ignaro, sed quatenus satisfactio confessione disponitur, confessione Poenitentia nascitur, Poenitentia Deus mitigatur.» Deinde variam disciplinam ad id exterius perficiendum describit; quam tamen non semper adhibendam fuisse indicat: «Plerumque vero jejuniis... etc.»

Similes S. Ambrosii aliorumque Patrum sententias pari ratione facile explicabis.

Obj. 2.º Primis saeculis tenebantur fideles publice peccata confiteri; ergo haud vere Tridentinum dicere videtur, quod id «Nec satis consulte humana aliqua lege praeciperetur.»

Resp. Dist. *ant.* Peccata publica confiteri tenebantur; permitto, vel conc. Occulta peccata; nego, vel subd. Si libenter ejusmodi confitendi ac satisfaciendi modum acceptabant; conc. Tenebantur necessario; nego *ant.*, tametsi aliqui AA. id concedunt. Ad *conseq.* respondo negando quod illud non vere dixerit Tridentinum. Verum AA. qui concedunt, primitus illam existitisse legem peccata etiam occulta palam confitendi, respondent: loqui Tridentinum de praesentibus circumstantiis et Ecclesiae disciplina, quae prioribus saeculis aliae prorsus erant.

Inst. Sozomenus (1) ait: «Cum in petenda venia peccatorum necessario confiteri oporteat, grave ac molestum ab initio jure merito visum est sacerdotibus, tamquam in theatro, circumstante

(1) L. 7, c. 16 (In P. s. XXXVII, hom. 2).

totius Ecclesiae multitudine, crimina sua evulgare. Itaque ex Presbyteris aliquem qui vitae integritate spectatissimus esset, et taciturnitate ac prudentia polleret, huic officio praestiterunt, ad quem accedentes ii, qui deliquerant, actus suos confitebantur. Atqui non nisi tempore Decii, vel paulo post, haec fuit constituta disciplina; ergo prius debebant evulgari crimina, nempe occulta.

Resp. Dist. *conseq.* Prius erant evulganda crimina ad perficiendam confessionem sacramentalem; nego *conseq.* Cum debebant pro peccatis publicis, vel volebant pro occultis sponte subire Poenitentiam publicam; conc. Poenitentia enim ista ab Episcopo cum consilio Presbyterorum imponenda erat. Hujusce disciplinae duo sufficientia argumenta; alterum Origenis qui ante Decium floruit, aliud vero recentius ex S. Augustino. Origenes quidem ait (1): «Vide ergo quid edocet non Scriptura divina; quia oportet peccatum non celare intrinsecus... Tantummodo circumspecte diligentius, cui debeas confiteri peccatum tuum. Proba prius medicum, cui debeas causam languoris exponere, qui sciat infirmari cum infirmante, flere cum flente, qui condolendi et compatiendi noverit disciplinam. Ut ita demum si quid ille dixerit... si quid consilii dederit, facias et sequaris; si intellexerit et praeviderit talem esse languorem tuum qui in conventu totius Ecclesiae exponi debeat et curari, ex quo fortassis et ceteri aedificari poterunt, et tu ipse facile sanari, multa hoc deliberatione, et satis perito medici illius consilio, procurandum est.» Ex his elucet quid ad peccati remedium per se requirebatur, scilicet, confiteri peccatum ei qui posset illud delere: «Si autem ipse sui accusator fiat, ait Origenes (ibid.), dum accusat semetipsum et confitetur, simul evomit et delictum, atque omnem morbi digerit causam.» Talis ergo occultata accusatio erat et sacramentalis et sufficiens. Expositio autem peccati in conventu totius Ecclesiae, ex consilio confessarii et multa ad hoc deliberatione aliquando accedebat.

Vide quoque in probationibus Thes. S. Augustini mentem.

230. Obj. 3.º Nectarius, Constantinop. Patriarcha, Praesbyterum Poenitentiae praepositum abolevit ut placaret populi indignationem, inde ortam, quod matrona nobilis prodidisset, se fuisse a quodam Diacono stupratam. Sed neque fuisset tanta in Presbyterum Poenitentiarum indignatio, neque eum Nectarius expunxisset, nisi coacta mulier illa fuisset a ministro Poenitentiae ad publicam stupri admissi confessionem; ergo.

Resp. Nego *min.* et deinde *consequens* et *consequentiam*. Nam nullus historiator narrat, mulierem illam per confessionem peccatorum

(1) Homil. 2 in P. s. XXXVII.

suorum stuprum populo revelasse: quo pacto autem venerit factum in notitiam multitudinis non liquet. Potuit quidem ipsa id prodere, vel quod in Diacono irata fuisset, vel imprudenti affectu humilissimam confusiois, vel alia simili de causa. Item populi in Poenitentiarium commotio potest optime explicari, ex eo quod fuerit mulier stuprata in Ecclesia, dum publicam jejuniarum et supplicationum Poenitentiam expleret a Presbytero sibi impositam: et quidem ista totius scandali exitit occasio.

THESIS XXVIII.

Ex confessione Sacramentali stricta exurgit secreti a ministro servandi obligatio, quae tum in jure ecclesiastico, tum in naturali, tum in divino positivo fundatur.

231. Nota 1. Ejusmodi arcanum confessionis vocatur a theologis, *Sigillum Sacramentale*; eo quod per sacramenti sanctitatem ita manent ea quae in confessione revelantur obsignata, ut in nullo casu, nulli personae, nulla necessitate, possint, invito poenitente, aperiri, neque post ejusdem mortem, etiamsi totius reipublicae salus in discrimen veniret.

II. Objectum sacramentalis arcani sunt omnia illa, quae in confessione dicuntur ad absolutionem ordinata, quorum revelatio difficile vel odiosum posset exhibere sacramentum. Ita DD. communiter.

III. Cum autem ministro confessionis possint, pluribus ex causis, homines secreta sua revelare, illa tantum intelligitur confessio sacramentalis, quae est; *suorum peccatorum legitima et voluntaria accusatio facta Sacerdoti* (saltem existimato) *ad impetrandam remissionem virtute clavium.*

232. I.^o pars prob. Concil. Later. IV. c. 21. mandavit: «Caveat autem (confessarius) omnino, ne verbo, aut signo, aut alio quovis modo prodatur aliquatenus peccatorem; sed si prudentiori consilio indigerit, illud absque ulla expressione personae caute requirat: quoniam qui peccatum in poenitentiali iudicio sibi detectum praesumpserit revelare, non solum a sacerdotali iudicio dependendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuo poenitentiam in aeternum monasterium detrudendum.»

233. II.º pars prob. 1.º Secretum revelare in iis, quae ad famam proximi laedendam pertinent, juri naturali adversatur. Sed talis est revelatio sacramentalis secreti; ergo.

2.º Qui ex pacto depositi servandi rem pretiosam suscipit, tenetur eam ex iustitia custodire: atqui confessionis secretum ex con-

tractu inter ministrum et poenitentem servari debet, atque uti res summi pretii tale secretum jure aestimatur: ergo ex obligatione iustitiae tenetur sacramenti minister ad secretum servandum. *Min.* patet. Fideles enim non revelarent peccata, si scirent non accipi sub arcano secreti; et theologi communiter fatentur non obligari poenitentes nisi hac conditione.

234. III.º pars prob. Vult Christus D. sacramenta sancte tractari; vult quoque et mandat, ut homines illis ad salutem suam et totius Ecclesiae utilitatem utantur. Atqui nisi confessionis arcanum firmissime servaretur, injuria sacramento fieret et ab eodem fideles averterentur: ergo ex jure divino secretum stricte servandum est. *Min.* evidens est; nam sublato secreto fieret hoc sacramentum hominibus odiosum, intolerabile, et paci Ecclesiae adversum, ejusdemque ruinae causa. Videas thesism praec. in II.^a Parte.

235. Obj. Ex sacramenti Poenitentiae institutione non deducitur sigilli obligatio, si Christus nihil ea de re nobis declaravit, et aliunde poterat constringere ad peccata publice confitenda. Atqui neque quidquam de ea obligatione Dominus explicavit, neque repugnat quod publicam praescriberet confessionem. Ergo.

Resp. Permissa majori, vel concessa quoad sensum brevi explicandum, dist. *minorem*. Dominus nihil ea de re declaravit per consensum et traditionem Ecclesiae; nego. Immediate per se ipsum; transeat. Item: non repugnat quod confessionem publicam statuerit; dist. Quatenus absolute non repugnat quod reprobet et aeternae tradat damnationi innumeros peccatores postquam peccatis inquinantur; conc. Quatenus neque repugnet suavi ejus providentiae pro salute animarum, et suavi Evangelii jugo, sub quo sincerissime voluit tum justos, tum peccatores omnes salvos fieri; nego. Hoc sacramentum est medium cum salute necessario connexum, et exigit omnium peccatorum etiam occultorum, et cujuscumque sint malitiae ac turpitudinis, confessionem; aliunde est Novi Foederis, id est, Legis Gratiae ac misericordiae sacramentum; quam legem ipsa Christus *jugum suave ac leve* appellavit, dicens: se, uti bonum venisse Pastorem, ut *quaereret et salvum faceret quod perierat*. Tale ergo sacramentum dicimus natura sua postulare, ea Christus illud sub obligatione stricti sigilli institueret.

SCHOLIA.

236. I. Duplex in revelatione sigilli est principalis malitia. 1.º Sacrilégii, quia injuria ac irreverentia fit sacramento, ut dictum est. 2.º Injustitiae, et quidem duplici ratione: nempe; quia solvitur pactum virtuale inter ministrum et poenitentem initum; et quia

hujus laeditur fama. In hoc peccato, quatenus sacrilegium est, non dari parvitatem materiae, communiter cum Suarez docent AA.

237. II. Materia sigilli sunt omnia illa quorum revelatio cedere potest in onus poenitentis, seu confessionem onerosam, odiosam et molestam reddere poenitentibus potest.

III. Si quae dicat poenitens, neque proxime, neque remote ad clavium potestatem ab eo ordinata sint, non veniunt sub sigillo. Puta si diceret poenitens confessario se habere centum millia aureorum; non esset materia sigilli, etiamsi secretum peteret dicens: sub sigillo confessionis hoc tibi revelo.

238. IV. Ad sigilli obligationem solus tenetur, per se loquendo, legitimus minister cui fit sacramentalis confessio. Verum quia aliquando possunt alii Sacerdoti, ex licentia poenitentis, associari ad defectum aliquem vitandum, puta, interpres sermonis, qui poenitentis exponat confessionem, vel consiliarius, qui scientiae defectum in ministro suppleat; isti tenentur quoque ad sigillum, quia unam personam moralem cum ministro constituunt, et cooperantur ad rectam sacramenti administrationem. Cum enim id exigat sanctitas sacramenti, ut digne, quantum fieri possit, administretur; sane si quis mediis ad id proxime ordinatis abutatur in detrimentum ipsius sacramenti, injuriam illi irrogat, ideoque non tantum secretum violat commissum, et poenitentem diffamat, sed etiam sacrilege agit.

CAPUT V.

De natura Poenitentiae quatenus est absolutio.

ARTICULUS I.

De sensu formae absolutionis ejusque ministro.

THESIS XXX.

Sensus formae sacramenti Poenitentiae, scilicet. «Ego te absolvo etc.» est Ego, quantum ad me spectat, confero tibi gratiam remissivam peccatorum.

239. Nota. I. AA. de hisce formae (1) verbis quaestiones plures instituunt, tum ad singulorum verborum necessitatem definiendam, tum ad sensum declarandum. In primis in eo fere conveniunt omnes; ad licetatem quod spectat, debere formam proferri juxta Ecclesiae usum et praescriptionem; nempe: *Ego te absolvo a peccatis tuis, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*. Aliae, quae solent adjungi preces, non sunt necessariae; imo, sine peccato posse omitti, docent plures cum Navarro; quod videtur innuere Tridentinum (2) dicendo: quod «laudabiliter ex more» Ecclesiae adjunguntur... nec ad administrationem hujus sacramenti sunt necessariae.»

II. Sufficere ad validum sacramentum diversa verba, dummodo retineatur sensus, puta: *Remitto tibi, vel, condono peccata*, vel alio modo aequivalenter, docent Cajetanus, Suarez, Valentia, etc. Verum jure observant, non sufficere formam deprecativam, sed requiri absolutam et indicativam temporis praesentis: nam institutum est sacramentum ad modum judicii, et ideo minister indicare absolute debet, utrum absolvat, non vero an absolvere desideret.

III. Pronomen *Ego* non est necessarium, quia sufficienter significatur in verbo absolvo; tamen quidam sentiunt non posse sine levi culpa omitti; alii nullam in eo esse culpam judicant. Similiter docent aliqui cum Valentia, Soto, etc., non esse veniale peccatum, secluso scandalo vel contemptu, invocationem omittere SSmae, Trinitatis; et sane, non esse essentialem tenent communiter theologi cum D. Thoma.

IV. Praecipua dissensio est, utrum sufficiat dicere, *Absolvo te*, omissis sequentibus, nempe: *a peccatis tuis*. Nonnulli putarunt, necessaria esse verba: «Absolvo te ab omnibus peccatis tuis.» nam ita docuit Conc. Moguntinum c. 24. Verum id dici nequit, cum in *rituali Rom.* illud omnibus non abhabeatur; imo venialia peccata saepe non remittit sacerdos. Non pauci cum Soto Petr. dicunt necessario dicendum «a peccatis tuis;» quia alias indifferens et ambiguus sensus est vocis *Absolvo*. Valde communis sententia tenet cum D. Thoma, compleri essentiam formae in iis solis verbis: *Absolvo te*. Quia, auditis peccatis in sacramentali confessione, id est, in ordine ad claves, sola illa verba, cum subiecta materia, sat clare significant absolutionem intelligendam de peccatis. Sicuti si petas ab alio rem quam tu ostendis, si tantum dixerit, dono tibi; perspicue condonatio talis rei significabitur.

(1) Vide, supra, Thes. XIX, n. 126.—(2) Sess. XIV, c. 3.
THEOL.—Tom. III.